

Valikõppeained

Valikõppeained	1
Valikõppeaine „Riigikaitseõpetus“	2
Valikkursus „Riigikaitse“	7
Valikkursus „Praktiline õpe välilaagris“	22
Valikõppeaine „Uurimistöö alused“	27
Valikkursus „Uurimistöö alused“	31
Valikõppeaine „Male“	35
Valikõppeaine „Etikett“	39

Valikõppeaine „Riigikaitseõpetus“

1. Riigikaitseõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid

Riigikaitseõpetusega taotletakse, et Pärnu Koidula Gümnaasiumi õpilane:

- on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest;
- järgib demokraatlikke väärtusi, üldkehtivaid moraalinorme ja eetika põhimõtteid ning aktsepteerib inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi;
- teab riigikaitse korraldust ja riigikaitse seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega;
- väärtustab riigikaitset, Kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseliidus ja on motiveeritud vaba tahte alusel läbima ajateenistust;
- on omandanud esmased oskused hädaolukordades adekvaatseks käitumiseks, on abivalmis ja vastutustundlik kodanik;
- hindab erinevatest teabekanalitest (sh digitaalsetest) saadud info asjakohasust ja usaldusväärsust ning käitub sellest lähtuvalt vastutustundliku kodanikuna, toetades ühiskonna demokraatlikku arengut;
- kasutab asjakohast digitehnoloogiat, on teadlik digikeskkonna ohtudest, järgib ka digikeskkonnas moraali- ja väärtuspõhimõtteid;
- kirjeldab väe- ja põhilisi relvaliike ja nende funktsioone;
- kirjeldab maaväe allüksuseid alates jaost kuni diviisini.

2. Õppeaine kirjeldus

Riigikaitseõpetus on valikõppeaine, mille maht on kaks kursust. Üks kursus („Riigikaitse“ 35 tundi) moodustab teoreetilise osa, mis on koolidele kohustuslik, ning teine kursus („Praktiline õpe välilaagris“ 35 tundi) on praktiline kursus, mille viib läbi Kaitseliidu või Kaitseväge struktuuriüksus. Praktilise kursuse, s.o välilaagris osalemise eeldus on teoreetilise kursuse vastava osa läbimine. Valikaine teoreetilist kursust läbimata ei ole võimalik osaleda kursusel „Praktiline õpe välilaagris“.

Kool korraldab riigikaitseõpetuse oma võimaluste järgi kas teoreetilise ja praktilise osa lõimitult või eraldi kursustena. Teoreetiline ja praktiline õpe on ainekavas õppeteemade all lõimitult. Õpetaja valikul käsitletakse teatud teemasid süvitsi ja teatud teemasid ülevaatliselt, et vältida õpilase ülekoormatust.

Laskeväljaõpet viiakse läbi võimaluse korral kursuse „Praktiline õpe välilaagris“ raames Kaitseliidu või Kaitseväge ohutuseeskirjade ja väljaõpet reguleerivate eeskirjade alusel. Kui see ei ole võimalik, siis laskeõppe tulemust ei taotleta. Laskeõppe õpitulemuste saavutamata jäämine ei mõjuta kursuse üldist arvestamist.

3. Lõimingu võimalusi teiste õppeainetega

Riigikaitseõpetus on multidistsiplinaarne õppeaine, millel on tihedaid kokkupuutepunkte mitme õppeainega:

Riigikaitseõpetuse kaudu toetatakse üldpädevuste arengut, käsitletakse läbivaid teemasid ning kasutatakse valdkonnaülese lõimingu võimalusi vastavalt kooli eripäradele ja kooli õppekavas sätestatule. Riigikaitseõpetus annab võimaluse lõimida teemasid erinevate õppeainetega:

- **Ajalugu** – Eesti sõjaajalugu (Eesti ajalugu I ja II), erinevad kriisid läbi ajaloo (lähiajalugu II, III);
- **Ühiskonnaõpetus** – kuidas mõjutavad kriisid poliitilist maastikku, üldine riigikaitsekorraldus ning sise- ja välisriiklikud organisatsioonid;
- **Füüsika** – ballistika ja massihävitusrelvad, elanikkonnakaitse;
- **Geograafia** – topograafia ning praktilise väljundina maastikul liikumine ning varjumine;
- **Liikumisõpetus** – topograafia ja orienteerumine, füüsiline ettevalmistus ning rivilised liikumised, kaitseväe füüsilise võimekuse kontrolltesti sooritamine;
- **Võõrkeeled** – rahvusvaheline NATO terminoloogia, liitlasvägesid puudutav informatsioon;
- **Muusikaõpetus** – rivilaulud ja sellega seotud ajalugu;
- **Bioloogia** – bioloogilised relvad, reostus.

4. Kursuse jaotus tundides

Riigikaitseõpetus koosneb kahest kursusest. Kursus „Riigikaitse“ on kohustuslik valikaine, mille maht on 35 ak/h ning tuleb läbida kõikidel gümnaasiumi õpilastel. Kursus „Praktiline õpe välilaagris“ on samuti 35 ak/h, kuid on riikliku ainekava raames õpilastele vabatahtlik ning viiakse läbi Kaitseliidu või Kaitseväe üksuste poolt. Kursuse tundide jaotus on indikatiivne ning ei seo õpetajat sellistes raamides õpet läbi viima. Selle väljatöötamisel on võetud aluseks õpetajate ja Kaitseliidu sisend selle osas, kui kaua teema edasiandmiseks aega teoreetiliselt võib kuluda. Mitmeid teemaplokke on võimalik omavahel lõimida ja sellest tulenevalt ka mahud muutuvad.

Teema	maht
Eesti sõjaajalugu	3
Tänapäeva sõjalised kriisid, sõjad ja relvakonfliktid	9
Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning riigikaitse juhtimine	8
Kaitseväeteenistus	2

Riviõpe	1
Relvaõpe ja ohutus	2
Topograafia ja orienteerumine	2
Esmaabi	2
Siseturvalisus ja elanikkonnakaitse	6

5. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Gümnaasiumi ülesanne on noore ettevalmistamine toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärgi teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.

Riigikaitseõpetuse õppimine peab olema võimalikult lähedalt seostatud igapäevaeluga. See avardab riigikaitseõpetuse rakendusliku suuna võimalusi noorte jaoks. Senisest rohkem tuleb töötada erinevate e-riigi vahenditega (riigiportaal, e-teenused, teabepäring, õigusaktid internetis sh. kaitseväeteenistuse veeb). Siiski tuleb õppetegevuses arvestada õpilaste kõlbelisi ja usulisi tõekspidamisi, õppetegevuse käigus ei tohiks õpilane tunda ennast survestatuna vaid õpetaja ülesanne on siduda riigikaitse teemad ära igapäevaeluga ja põhjendada arusaadavalt õpiväljundeid ja eesmärgi.

Õppeprotsessis on oluline koht uurimuslikel õpivõtetel, mille abil omandavad õpilased probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, töö planeerimise ja läbiviimise, kriitilise mõtlemise, tulemuste tõlgendamise ja esitamise oskused. Õppeprotsessis on olulisel kohal aktiivõppe meetodid nagu arutelud, praktilised õppused, õppekäigud. Võimalusel viia õpet läbi ka väljaspool klassikeskkonda nagu näiteks väeosades või muuseumites ning lisaks kasutada e-õppe võimalusi.

Riigikaitse kursus eeldab, et õpetajal on riigikaitse taust ja kogemus kas tegevälasena, reservvälasena, kaitseliitlasena, päästja või politseinikuna või muu riigikaitse rolli täitjana. Õpitulemuste saavutamisel on oluline roll õpetaja suhtumisel ja pedagoogilistel oskustel. Igal tegevusel peab õpetaja arvestama kursuse põhieesmärgi – kaitsetahte kasvatamist, oma rolli riigikaitse ja erinevatest võimalustest riigikaitse panustamiseks. Kursus peab tekitama õpilastes huvi valdkonna vastu laiemalt ja kasvatama soovi rohkem juurde õppida ja ise panustama. Soovitav on kursuse läbinud õpilastega kontakti hoidmine kuni ajateenistuse läbimiseni. Võimaluse korral kannab õpetaja tunde andes vormirietust.

Riigikaitse kursuse ajal on soovitatav koostöös kehalise kasvatuse õpetajaga viia läbi kehaliste võimete kontrolltest eesmärgiga hinnata füüsilist võimekust võrreldes kaitseväes kehtestatud normidega. Võimalusel teeb õpetaja testi läbi koos õpilastega.

Riigikaitse kursus on Koidula Gümnaasiumis G2 astmes.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseum, näitus, raamatukogu, arvutiklass, lahingupaik, väeosa ja teised riigikaitse institutsioonid, sh kaitseväge õppeasutused, jne;
- 7) kasutatakse nüüdisaegseid e-õppekeskkondi ja -vahendeid ning õppijakeskseid õppemeetodeid;
- 8) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega, et toetada õpilase kujunemist aktiivseks, abivalmiks ja vastutustundlikuks kodanikuks ning iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks;
- 9) õppetegevus välilaagris viiakse läbi Kaitseväge ja Kaitsealiidu ohutuseeskirjade ja väljaõpet reguleerivate eeskirjade alusel.

6. Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kuid võimaldab õpet ja õppekäike ka väljaspool klassiruumi. Välilaager toimub Kaitsealiidu või Kaitseväge struktuuriüksuses või nende poolt korraldatud kohas. Välilaagris kasutatakse individuaal- ja allüksuse varustust ning õpitulemuste saavutamiseks vajalikke õppevahendeid. Relva- ja laskeõpe viiakse läbi vaid juhul, kui on võimalik tagada õppeks vajalikud tingimused, vahendid ja pädevad õppe läbiviijad.

Õppekeskkonda saab vaheldust tuua ka läbi põnevate külaliste (veteranid; valdkondlikud tippametnikud, poliitikud, kaitseväelased, jne).

Sotsiaalne ja vaimne õppekeskkond põhinevad lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel. Kõiki õpilasi koheldakse eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväärikust ja isikupära. Õpetajad ja välilaagri läbiviijad loovad klassiruumis ja välilaagris

õpilastele võimaluse näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega. Märatakse ja ennetatakse õpilaste omavahelist kiusamist ning vägivalda.

7. Hindamise korraldus

Hindamise korraldus lähtub kooli õppekavas sätestatust. Arvestades riigikaitseõpetuse õpitulemusi ning asjaolu, et tegemist on kohustusliku valikaine kursusega on soovitatav kasutada mitteeristavat hindamist (arvestatud, mitte arvestatud). See annab võimaluse arvestada õpilaste erineva õpivõimekusega, kõlbeliste ja usuliste tõekspidamistega.

Hindamise eesmärk on saada ülevaade kursuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust lähtudes kursuse eesmärkidest. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamist kui ka õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste (eeskätt sotsiaalne ja kodanikupädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus) saavutatust. Laagris hinnatakse praktilisi sooritusi. Ohutu relvakäsitsemise testi positiivne sooritus on kohustuslik enne praktilisel laskeharjutusel osalemist. Soovitatav on hinnata praktilisi sooritusi samuti mitteeristavalt. Arvestamata võib soorituse, kui eksitakse orienteerumisel või ei tabata laskeharjutusel sihtmärki.

Riigikaitseõpetuse õpiväljundid on saavutatavad mitteeristavat hindamist kasutades läbi arutelude, mõtteülesannete, seoste leidmise jmt. Hindamisel on võimalik rakendada erinevaid mälumänguformaate (Kahoot, Kuldvillak, Kes tahab saada miljonäriks? jne)

Kool võib korraldada riigikaitseõpetuse kohustusliku ulatuse osas eksami. Kui lisaks teoreetilisele kursusel osaletakse ka välilaagris, on soovitatav praktilistest ülesannetest hõlmata vaid rivotundides ja esmaabis omandatud. Hindamise eesmärk on kontrollida õpitulemuste saavutatust ning suurendada oma teadmiste ja oskuste demonstreerimise kaudu noorte kaitsetahet. Õpilaste teadmiste ja oskuste tase annab õpetajale tagasisidet tema poolt korraldatud õppeprotsessi kohta.

Õpetaja kohustus on tutvustada hindamispõhimõtteid ja muid reegleid esimeses, kursust sissejuhatavas tunnis.

Valikkursus „Riigikaitse“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Valikaine
Kursuse nimetus/pealkiri	Riigikaitse
Eelduskursused	puuduvad
Lõiming	Sotsiaalsed, loodusained, keel ja kirjandus, võõrkeeled
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilased saavad põhiseadusest lähtuvalt teadlikuks oma riigikaitsealastest kohustustest ja õigustest ning ettekujutuse kaitseväe teenistuse liikidest. Õppe kaudu omandatakse riigikaitse valdkonna teoreetilised teadmised, mida kinnistatakse praktilises tegevuses. Riigikaitseõpetuse eesmärk on panna alus Eesti riigikaitse põhimõtete mõistmisele, kujundada kodanikuteadlikkust ja valmisolekut vajaduse korral Eestit kaitsta. Õppes käsitletakse teatud teemasid süvitsi ja teatud teemasid ülevaatliselt, et vältida õppijate ülekoormatust. Riigikaitseõpetus on valikõppeaine, mille maht on kaks kursust, s.o 70 tundi. Üks kursus (35 tundi) moodustab teoreetilise osa ning teine kursus (35 tundi) on praktiline väljaõpe (võimaluse korral väljaõppekeskuses või välilaagris). Praktiliste harjutuste, sh välilaagri korraldamise eeldus on teoreetilise kursuse vastava osa läbimine. Kool korraldab riigikaitseõpetuse oma võimaluste järgi kas teoreetilise ja praktilise osa lõimitult või eraldi kursustena. Teoreetiline ja praktiline õpe on ainekavas õppeteemade all lõimitult
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Riigikaitseõpetusega taotletakse, et Pärnu Koidula Gümnaasiumi õpilane: • on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest; • järgib demokraatlikke väärtusi ning on solidaarne ja vastutustundlik;

	• mõistab riigikaitse seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega; • väärtustab kaitseväelase elukutset, kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseliidus ning selle eriorganisatsioonides; • teab riigikaitse korraldust ning kaitseväge ülesehitust ja ülesandeid ning riigikaitset reguleerivaid õigusakte; • teab kodanikukaitse põhimõtteid; • tunneb huvi riigikaitse ja sõjaajaloo vastu; • teab NATO kollektiivse kaitse põhimõtet; • on omandanud esmased oskused ohutult relva käsitseda, esmaabi anda, kriisiolukordades käituda ja tegutseda; • teab topograafia põhialuseid, orienteerub maastikul kaardi ja kompassiga ning käitub keskkonda säästvalt.
Kursuse õppesisu	I teema: Eesti sõjaajalugu Õppetegevus Tundide läbiviimisel võib kaasata valdkonna eksperte või korraldada õppekäike. Arutelud sellest, kuidas on mõjutanud sõjaajalugu Eesti arengut ning tänapäeva. Arutelu võiks põhineda filmidel: Nimed Marmortahvil, Detsembrikuumus, 1944, O2. Õppekeskkond Õppekäigu sihtkohtadeks sõjaajalugu käsitlevad muuseumid, lahingpaigad, riigikaitse ehitised, sõjaväekalmistud, endised NL väeosade asupaigad, kus on säilinud ehitised. Esmane prioriteet õppekäiguna on Eesti Sõjamuuseum. Hindamine Mitteeristav hindamine läbi aruteludes osalemise. Eristava hindamise puhul kirjalik test. II teema: Tänapäeva sõjalised kriisid, sõjad ja relvakonfliktid Õppetegevus Keskenduda ühele sõjalisele konfliktile, kus on või oli seos Eestiga. Detailsem tutvustamine ja analüüs. Kaasata veterane, kes on konkreetsetes konfliktis osalenud. Tutvustada taustsüsteemi – ülevaade riigist, konflikti põhjustest, rahvusvahelisest sekkumisest ja tulemustest. Eestlaste roll konfliktis, sõdurite rutiinid ja olme. Kohalike olme.

Küberkaitse teema käitlemisel tuleb tutvustada küberhügieeni põhitõdesid ja erinevaid küberründe viise (teenustõkestus, õngitsus, botnet, lunaraha, näotustamine jne) ja nende eesmärgid ning esmaseid kaitsevahendeid. Tutvustatakse avalike allikate luure võimalusi kübermaailma näitel (näiteks võivad õpilased grupitööna koguda infot oma õpetaja või muu inimese kohta). Õpilastel peab tekkima kriitiline mõtlemisvõime ühelt poolt osas, mis infot nad enda kohta avaldavad ja teisalt kas leitud info on tõene või mitte. Lisaks peavad õpilase suutma seletada mõisteid geotag, viirusetõrje ning omandatakse põhitõed info käideldavust, terviklikkust ja salastatusest.

Õppekeskkond

Arvestades tunni spetsiifikat ja sõltuvalt õpetaja ettevalmistusest on soovitus kutsuda tundi andma spetsialist mõnest küberkaitse eest vastutavast organisatsioonist (Kübertõrjeüksus, Riigi Infosüsteemide Amet) või viia tund läbi koostöös informaatikaõpetajaga.

Info- ja psühholoogilised operatsioonide tutvustamisel tuleb õpilastele anda ülevaade eesmärkidest ja mõjust ning tuua näiteid toetavast rollist sõjalistes operatsioonides. Tuua näiteid (soome 100 margaste kehtivuse kaotamine, snaibrid valgetes sukkpükstes, eesti laste natsilaagrid). Lahti tuleb seletada mõisted libakonto, kasulikud idioodid, strateegiline kommunikatsioon, propaganda, libauudised, hübriidkonfliktid. Tutvustada tuleb kaitsemehhanisme ja valdkondlikke organisatsioone (Riigikantselei, PropaStop jne). Ajakirjanduse roll info-operatsioonide tõrjumisel ja tuvastamisel. Praktiline ülesanne luua uudis sama fakti kohta erineva osapoole vaatenurgast. Võimalusel kaasata strateegilise kommunikatsiooni eksperte kaitsevaldkonna, samuti arutleda allikate kontrollimise vajalikkuse üle.

Massihävitusrelvad. Relvade eesmärk, liigid (ABK) ja mõju (keskkond, epideemia, psühholoogilised efektid). Relvade ajalugu, sõjaline ja mittesõjaline (terrorism) kasutamine. Tutvustada õpilastele tuumariike, arutada kuidas mõjutab tuumarelv globaalset julgeolekut.

Näidata ABK kaitsevahendid, võimaldada õpilastel neid ise kasutada.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, ülesannetes osalemine.

III teema: Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning riigikaitse juhtimine

Õppetegevus

Julgeoleku ja kaitsepoliitika osas lähtutakse julgeolekupoliitika alustest. Alamteemadeks rahvusvaheline koostöö julgeoleku tagamisel, kuulumine rahvusvahelistesse organisatsioonidesse, laiapindsus, ühiskondlik sidusus. Võimaluse korral külastada riigikaitsealist ülesannet täitvat asutust ning viia tund läbi seal.

NATO Tunni raames tutvustada organisatsiooni ajalugu, liikmed ning liitumisaegset poliitilist olukorda. Washingtoni lepingu põhipunktid. Eestlased NATO ja NATO Eestis, Natoonia mäng. Võimalusel kaasata tundi Eestis resideeruv NATO sõjaväelane (näiteks sõdurid, kaitseatašee, liitlaste pressiohvitser või S2) või NATOs välisteenistuses olnud inimene või Eesti NATO Ühingu esindaja.

Enne kaitseväge funktsioonide ja struktuuri käsitlemist õppida selgeks maaväe väeüksused (jagu kuni diviis) ning väe- ja relvaliigid. Õpilastele tutvustatakse kaitseväge struktuuri ja allüksuste relvastust ning sümbolikat (embleemid ja lipud). Lõimitakse struktuur ajateenistuse läbimise võimalustega ja õpitavate erialadega.

Õppekeskkond

Võimalusel kannab õpetaja erinevat kaitseväge vormi (välivorm ja tavavorm) või kaasab külaliskoolitajaid, kes vormi kannavad eesmärgiga kinnistada õpilastes teadmist, milline näeb välja kaitseväelase vorm.

Kaitseliidu tunnis võrreldakse organisatsiooni erisusi võrreldes Kaitseväega, tutvustatakse ajalugu, struktuuri, allorganisatsioone, liikmete hulka ja liitumisvõimalusi. Kaardistada ära klassis noored, kes on Kaitseliiduga seotud ja

lasta neil ise omast kogemusest lähtuvalt tutvustada organisatsiooni. Kutsuda üles noorkotkaid ja kodutütred kandma riigikaitsetunnis oma organisatsiooni vormi.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, grupitööd, arutelud.

IV teema: Kaitseväeteenistus

Õppetegevus

Võimalusel kaasata oma kooli vilistlasest ajateenija tundi, kes räägib oma sõnadega oma teekonnast ajateenistusesse, sõduribaaskursusest ning edasisest väljaõppest. Olme, suhtlus kaaslastega, vaba aeg. Võimaluse korral tutvustab oma varustust. Vajadusel suunata ajateenijat küsimustega. Tutvustada klassiga koos ajateenistusesse minemise võimalust. Naiste roll ja võimalused riigikaitstes. Kaardistada ära ajateenistusest huvituvad naised ning viia nad kokku ajateenistuses olevate või selle läbinud naistega.

Kuidas toimub kutsealuseks võtmine ning mis tegevused eelnevad ajateenistusele.

Kaitseressursside Amet toetab vilistlastest ajateenijate kooli tulekut ning ajateenistuse tutvustamist.

Õppekeskkond

Külastada väeosa ja tutvuda kasarmuga, relvastuse ja muu varustusega.

Hindamine

Mitteeristav hindamine

V teema: Riviõpe

Õppetegevus

Õpetada lihtsamaid rivivõtteid – seisangud, pöörded, tervitamine, taktsamm.

Õppekeskkond

Lisaks praktilisele rivitunnile kaasata rivitunnis õpitud teadmisi teiste teemade läbimisel. Näiteks õppekäikudel liikumine rivi korras, valvel ja vabalt seisang tunni alguses ja tervitamine. Rakendada kaitseväelaslikku pöördumist (õpetajaks kutsumise asemel pöörduvad õpilased kui härra/proua + auaste)

Hindamine

Mitteeristav hindamine, harjutustes osavõtt

VI teema: Relvaõpe- ja ohutus

Õppetegevus

Õpetada relva tööpõhimõtet automaatrelvadega, millest on olemas ka tsiviilversioon ning millega toimub laskeõpe (näiteks õpetada RAHE käsitlemist ning laskmised AR15/M16-l põhineva poolautomaatse relvaga). Kaitseväes kasutatavad relvi ja relvasüsteeme on võimalik õpetada koos kaitseväe struktuuriga (mis relvi mis üksused kasutavad).

Ballistika, kasutada vastavaid õppevideoid.

Õppekeskkond

Võimalusel viia läbi laskeõpe koos Kaitseliidu või Kaitseväe üksusega kursuse „Praktiline õpe välilaagris“ jooksul. Arvestada õppe läbiviimisel õpilaste moraalseid, usulisi ja kõlbelisi tõekspidamisi.

Hindamine

Mitteeristav hindamine.

VII teema: Topograafia ja orienteerumine

Õppetegevus

Looduses liikumise õpetamine koos kaardiga. Eesmärk tutvustada kompassi tööd ning praktiseerida ka sellega liikumist. Võimalusel tutvustada ka GPS seadmeid ning liikuda looduses/linnas füüsiliselt ringi. Koostöös liikumisõpetajaga teha praktilisi harjutusi koos kaardiga. Õppevahendite puudumisel nagu näiteks kompass toetab Kaitseressursside Amet.

Õppekeskkond

Praktilise õppe korral õpilaste kaasamine orienteerumis päevakutele. Arvestada vähemalt 1 kompass paari peale. Kasutada õpetamisel kohaliku piirkonna kaarti nii, et õpilased saavad määrata asimuuti näiteks koolist koju või mõõta vahemaid.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, harjutustel osalemine.

VIII teema: Esmaabi

Õppetegevus

ROLE1-ROLE3 kaitseväes (funktsioonid ja erinevused) tutvustamine.

Erinevate isikute rollid. Ajateenistuses pakutava meditsiinilise väljaõppe tutvustamine. Sõduri esmaabikomplekti MK1 tutvustus ja selle elementide tööpõhimõtte tutvustamine (žgutt, kolmnurkrätik ja rõhkside). Jaosanitari ja rühmaparameedikute varustuse tutvustamine. MIST-raporti ja 9-lineri tutvustamine, triaazi põhimõtete tutvustamine.

Õppekeskkond

Tunni läbiviija peab olema vastava väljaõppega. Arvestada, et G2 ja G3 puhul on paljud õpilased äsja läbinud esmaabi väljaõppe läbi autokooli, mistõttu võib rohkem keskenduda lahingmeditsiinile. Võimalusel kaasata lahingkogemusega meedikut

Hindamine

Mitteeristav hindamine, praktiliste tegevuste läbimine, teadmiste kontroll.

IX teema: Siseturvalisus ja elanikkonnakaitse

Õppetegevus

Alustada tuleks suure pildi loomisest. Oluline, et õpilane mõistab kogu tervikut (mis on inimese enda roll, mis KOV roll, mis on riigi

	roll?). Hea oleks avada ka maailmas toimuvat, millised on mured mujal ja mis toimub ümberringi. Kriiside tutvustamisel on soovitat kasutada Youtube videoklippe reaalsest sündmustest ja kriisidest. Eesti elanikkonnakaitse ja kriisideks valmistumise teemadel leiab Päästeameti kodulehel palju erinevaid juhendmaterjale ja videoklippe (nt õppevideo „Torm“ on läbilõige kodusest valmisolekust). Õppetegevuse raames võib kutsuda rääkima ka kriisi ja elanikkonnakaitse eksperdid, nt Päästeametist. Õppetöös on soovitat lähtuda järgmistest allikmaterjalidest: • Siseturvalisuse arengukava (siseministeerium); • Kriisireguleerimispoliitika ülevaade (siseministeerium); • Päästeameti kodulehekül (rescue.ee); • Elanikkonna hädaolukorraks valmisoleku alase teadlikkuse; • eesti.ee (kriisideks valmisolek). • Ole Valmis! äpi alla laadimine ning selle tutvustamine. Õppekeskkond Õpikeskkond valdavalt klassis. Spetsiifilisemate teemade tutvustamiseks (nt varjendid, sireenid, evakuatsioonikohad) tuleks leida piirkonnas lähim koht ja minna tutvuma. Hindamine Mitteeristav hindamine, grupitööd, arutelud, Kahoot! (nt koos motiveerivate auhindadega). Võib kasutada ka iseseisvat kodutööd, kus õpilased teevad koduse riskianalüüsi, hinnates oma kodu valmisolekut (nt valmidus elutähtsate teenuste katkestusteks, kodused varud, suitsuandurid, tulekustutid jne).
Kursuse õpitulemused	Eesti sõjaajalugu Kursuse lõpus õpilane: 1) teab sõjanduse arengu põhijooni ning oskab selgitada sõdade eripalgelist mõju ühiskonna arengule ja inimeste saatusele; seletab näidete kaudu, kuidas

sõjapidamine ning sellesse suhtumine on ajaloo jooksul muutunud;

- 2) oskab nimetada Eesti ja Euroopa sõjaajaloo tähtsamaid sündmusi ning nende põhjusi maailma ajaloo kontekstis, analüüsib sõja tagajärgi ja mõju ning seoseid ühiskondlike protsessidega;
- 3) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid sõda, sõjaajalugu, sõjandus, sõjateadus, strateegia, taktika, palgasõdur, üldine sõjaväekohustus, ohvitser;
- 4) teab, kes olid ajaloolised isikud Michael Andreas Barclay de Tolly, Johan Laidoner, Aleksander Tõnisson, Julius Kuperjanov ja Johan Pitka, ning iseloomustab nende tegevust.

Tänapäeva kriisid, sõjad ja relvakonfliktid

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) toob näiteid kriiside ja konfliktide põhjuste ning tunnuste kohta, analüüsib mõningate konfliktidega seotud arengut ning nende ärahoidmiseks või ohjamiseks kasutatavaid meetodeid;
- 2) eristab rahvusvahelise julgeolekukeskkonna erinevaid arenguetappe ja tunnuseid ning toob näiteid külma sõja aegse ja tänapäevase julgeolekukorralduse kohta;
- 3) tunneb koostööjulgeoleku üldisi põhimõtteid ning peamisi julgeolekuga tegelevaid organisatsioone (NATO, EL, ÜRO, OSCE);
- 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kriis ja konflikt, sõda, julgeolekurisk, traditsiooniline ja asümmeetriline oht, küberjulgeolek, kollektiivne kaitse ja julgeolek, koostööjulgeolek, lubatud ja keelatud relvad, terrorism, totaalkaitse.

Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning riigikaitse juhtimine

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab enda võimalusi ja kohustusi riigi kaitsmisel;
- 2) teab Eesti riigikaitse eesmärki, üldist korraldust ja juhtimist, toetudes riigikaitse alusdokumentidele;
- 3) teab ning selgitab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika põhijooni rahvusvaheliste suhete ning Euroopa julgeoleku kontekstis;
- 4) teab Eesti peamisi julgeolekuriske ning teab ja kirjeldab erinevaid hädaolukordi;

- 5) kirjeldab NATO kujunemist, väärtusi, kollektiivse kaitse ja otsuste langetamise põhimõtteid;
- 6) näitab kaardil NATO laienemist ja liikmesriike;
- 7) seletab ning kasutab kontekstis mõisteid NATO, kaitsevõime, julgeolekurisk, hädaolukord

Kaitseväeteenistus

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) oskab kasutada põhiseadust, rahuaja riigikaitse seadust, sõjaaja riigikaitse seadust, kaitseväge korralduse seadust ja Kaitseliidu seadust;
- 2) tunneb kaitseväge ja Kaitseliidu ülesehitust;
- 3) toob näiteid kaitseväge ja Kaitseliidu ülesannete kohta;
- 4) teab riigikaitstes vabatahtlikuna osalemise võimalusi;
- 5) tunneb ära kaitseväge vormiriietuse, auastmetunnused ja eraldusmärgid;
- 6) teab kaitseväge ja Kaitseliidu traditsioone ning sümboolikat;
- 7) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid lahingpaar, jagu, rühm, kompanii, pataljon, brigaad, kaitseringkond, väeliik, staap, ülem, staabiülem, kaitseväge juhataja.

Kaitseväeteenistus

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) on omandanud ülevaate kaitseväeteenistusest ja selle liikidest kaitseväeteenistuse seaduse alusel;
- 2) teab kaitseväeteenistuskohustuslase õigusi ja kohustusi, kutsealusena arvele võtmise kora üldaluseid, kaitseväeteenistuskõlblikkuse määramise, ajateenistusse kutsumise, ajapikenduse ja vabastuse saamise põhjusi ning korda, asendusteenistusse kutsumise korra üldaluseid;
- 3) on omandanud ettekujutuse ajateenistusest, ajateenija õigustest ja kohustustest ning kaitseväge distsipliinist;
- 4) on omandanud ettekujutuse kaitsevaelase elukutsest ja üldteadmised teenistusest reservis;
- 5) teab, mida toob endaga kaasa riigikaitsealaste kohustuste eiramine, ning oskab hinnata tagajärgi;
- 6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kutsealune, ajateenija, reservväelane, kaitsevaelane,

kaitseväekohustuslane, kaitseväeteenistuskõlblikkus, asendusteenistus.

Riviõpe

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab rivikorra kujunemise ajalugu, kasutamise vajadust ja tähtsust;
- 2) oskab rivivõtteid ning teab käsklusi;
- 3) tegutseb organiseeritult jao ja rühma koosseisus;
- 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid rivi, viirg, kolonn, rivi laius, rivi sügavus, kahe-, kolme- või neljaviiruline rivi.

Relvaõpe ja ohutus

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab, mis relvi ja relvasüsteeme Eesti kaitseväes kasutatakse;
- 2) tunneb ja järgib ohutusnõudeid tulirelva kasutamisel; käitub lasketiirus turvaliselt, teab ohutuid relva hooldamise põhimõtteid;
- 3) nimetab käsitulirelva (AK 4 või Galil AR näitel) põhiosad ja teab nende koostööd;
- 4) teab lasu sooritamist mõjutavaid tegureid;
- 5) võtab iseseisvalt laskeasendeid ning kasutab õiget päästmistehnikat;
- 6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid automaatrelv, püstol, kaartulerehv, laskemoon, lask.

Topograafia ja orienteerumine

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab, mis topograafilisi kaarte ja mis eesmärgil Eesti kaitseväes kasutatakse;
- 2) määrab paberkaardil kasutatavat mõõtkava ja teisendab seda maastikul sammupaaridesse; mõõdab pabeririba kasutades kaugusi ning hindab maastikul silma järgi erinevaid kaugusi; analüüsib topograafilise kaardi leppemärke ja iseloomustab kaardil kajastatud objekte; määrab objektidevahelisi ruumilisi seoseid;

- 3) määrab kaardil malliga direktsiooninurga ja looduses maastikul kompassi järgi asimuudi ning kaitseväe kaardil UTMi koordinaadid;
- 4) orienteerib maastikul kompassi järgi kaardi ning orienteerub kaardi ja kompassi järgi vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul mööda etteantud marsruuti; tunneb õist orienteerumist piiravaid tegureid;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid mõõtkava, kaardi leppemärgid, kaardi koordinaadid, direktsiooninurk, magnetiline asimuut, suunaparand, punkt-, joon- ja pindobjektid maastikul.

Esmaabi

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) hindab olukorda õnnetuse korral, teab abi kutsudes ja andes õiget tegutsemisjärjekorda ning oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;
- 2) väldib ohtusid ning kaitseb ennast ja abivajajaid võimalike ohtude eest;
- 3) teab elupäästva ja jätkuva esmaabi võtteid ning oskab neid kasutada;
- 4) tunneb võimalikke käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ning oskab neid kasutada; oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral ning traumakannatanule.

Siseturvalisus ja elanikkonnakaitse

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tunneb massihävitusrelvade põhitüüpe, kasutamise eesmäärke ja tagajärgi, nende kasutamist ajaloos ning keelustamist;
- 2) tunneb kodanikukaitse põhialuseid ja eesmäärke ning oskab tegutseda hädaolukorras;
- 3) oskab hinnata ohte ja käituda erinevate ohtude korral: tuleoht, mürkaineoht, radiatsioonioht ja plahvatusohtlikest esemetest tingitud oht; oskab kasutada esmaseid tulekustutusvahendeid;
- 4) tunneb gaasimaski põhiosi, hooldust ja kasutamist;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid massihävitusrelv, tuumarelv, bioloogiline relv, keemiarelv, toksiin, bakter, viirus, radiatsioon, lõhkeaine, plahvatus.

Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad vähemalt kolm arvestuslikku tööd - auastmed, töö topograafiliste kaartidega ja relvaõppe töö. Praktilised tööd kaardi ja kompassiga. Lisaks valikvastustega testid ja essee käsitletud teemadel.
Hindamiskriteeriumid	Osalemine arutelus. Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase arutluse, argumenteerimise ja põhjuslike seoste loomise oskust konfliktide arengu analüüsimisel. Iseseisva töö (referaat, essee) kirjutamise võimalus. Teadmisi mõistete kohta kontrollitakse valikvastustega testiga. Kontrollitakse ja hinnatakse teadmisi Eesti riigikaitse ja julgeolekupoliitika põhimõtetest ja eesmärkidest. NATO liikmesriikide näitamist kaardil. Tööd õigustekstidega. Juhtumianalüüsi ning argumenteerimise ja näidete toomise oskust. Ohutustehnika teadmisi kontrollitakse täies mahus. Õige laskeasendi ja lasu päästmise korral tabab õpilane märklehte. Relvade tehniliste andmete tundmine valikvastustega testi abil.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Kaardid ja illustratiivsed materjalid: - Eesti Vabadussõja sõjategevuse kaart. - Illustratiivsed materjalid, sealhulgas filmid: <i>Noored Kotkad</i>, <i>Nimed Marmortahvlil</i>, <i>Detsembrikuumus</i>. Temaatiline kirjandus: - Howard, M. (1999). <i>Sõda Euroopa ajaloo</i>. Tallinn: Varrak. - Howard, M. (2006). <i>Rahu leiutamine</i>. Tallinn: Varrak. <i>Sõjad. Ajalugu kaartidel</i>. (2005). Tallinn: Koolibri. - Gere, F. (2007). <i>Miks sõjad puhkevad</i>. Tallinn: Ilo. Lisakirjandus: - Gaddis, J. L. (2007). <i>Külm sõda</i>. Tallinn: Tänapäev. - Clausewitz, C. v. (2004). <i>Sõjast</i>. Tallinn: Varrak. - Sun Bin, & Sun Zi. (2004). <i>Sõja seadused</i>. Tallinn: Tänapäev.

- Keegan, J. (2004). *Sõjakunsti ajalugu*. Tallinn: Tänapäev.
- Van Creveld, M. (2006). *Sõja tulevik*. Tallinn: Varrak.
- Luttwak, E. (2006). *Strateegia. Sõja ja rahu loogika*. Tallinn: Varrak.
- Clark, W. (2008). *Tänapäeva sõda*. Tallinn: Tänapäev.
- Paret, P. (2009). Nüüdisaegse strateegia kujundajad Machiavellist kuni tuumaajastuni. Tallinn: Varrak.
- Keohane, R., & Wallander, C. (2001). Risk, oht ja julgeolekuinstitutsioonid. *Akadeemia*, 6, 1207–1214.
- Mölder, H. (2000). XXI sajandi julgeolekudilemma. *Akadeemia*, 12, 2640–2646.
- *Valik riigikaitsealaseid artikleid I-II*. (2005, 2007). Tallinn: Kaitseministeerium.

Riigikaitsealased õpikud ja töövihikud:

- Riigikaitseõpikud ja töövihikud. Kaitseministeerium.
- Kaitseväeteenistuse seadus.
- *Rivimäärustik*. Kaitseväge ja Kaitseliidu struktuuriüksused.

Veebiallikad:

Välis- ja kaitseministeeriumi ning NATO koduleheküljed:

- www.kmin.ee
- www.vm.ee
- www.nato.int

Relvaõpe ja illustratiivsed materjalid:

- Relvaplakatid, CD- ja DVD-kandjal õppematerjalid relvade piltide, skeemide ja tehniliste andmetega.
- Õpperelvad, märklehed, sh kasutatud matkemudelid või õhkrelvad.

Meditšiinilised õppematerjalid:

- Mulaažid, tekid, termolinad, sidumisvahendid, elustamismannekeenid.
- Situatsioonide lavastamiseks mõeldud vahendid.

Illustratiivsed materjalid:

- Rivi skeemid.

- Tabelid ja õppefilmid.

Artiklid ja ajakirjandus:

- Artiklid ajalehtedest ja ajakirjadest: *Riigi Kaitse*, *Diplomaatia*.

Valikkursus „Praktiline õpe välilaagris“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Valikaine
Kursuse nimetus/pealkiri	Praktiline õpe välilaagris
Eelduskursused	Kursus „Riigikaitse“
Lõiming	Sotsiaalsed, loodusained, keel ja kirjandus, võõrkeeled
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Riigikaitse kursustel osalejatele korraldatakse praktiline õpe üheetapilise välilaagrina. Tegemist on ühe 3–4päevase laagriga õppeaasta lõpus (kevadisel koolivaheajal). Välilaagreid korraldades on kaasatud kohaliku Kaitseliidu maleva ja/või kaitseväge väeosad ning koondatud on mitme kooli riigikaitsekursuste praktilise osa välilaagrid. Gümnaasiumi riigikaitseõpetuse välilaagriga taotletakse, et õpilased omandavad praktilise kogemuse riigikaitse kursusel läbitud teoreetilistest teemadest üksikvõitleja oskuste tasemel. Harjutamise kaudu omandatakse ettekujutus üksikvõitleja oskustest, mis võimaldab tegutseda kriisiolukordades. Tugevneb õpilaste enesekindlus riigikaitseülesandeid täites. Laagris jaotatakse õpilased jagude kaupa rühmadesse ning määratakse jaoülemad. Võimaluse korral kasutatakse varem väljastatud vormiriietust.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Riigikaitseõpetusega taotletakse, et Pärnu Koidula Gümnaasiumi õpilane: 1) on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest; 2) järgib demokraatlikke väärtusi ning on solidaarne ja vastutustundlik; 3) mõistab riigikaitse seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega;

	4) väärtustab kaitseväelase elukutset, kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseliidus ning selle eriorganisatsioonides; 5) teab riigikaitse korraldust ning kaitseväge ülesehitust ja ülesandeid ning riigikaitset reguleerivaid õigusakte; 6) teab kodanikukaitse põhimõtteid; 7) tunneb huvi riigikaitse ja sõjaajaloo vastu; 8) teab NATO kollektiivse kaitse põhimõtet; 9) on omandanud esmased oskused ohutult relva käsitseda, esmaabi anda, kriisilukordades käituda ja tegutseda; 10) teab topograafia põhialuseid, orienteerub maastikul kaardi ja kompassiga ning käitub keskkonda säästvalt.
Kursuse õpitulemused, õppesisu ja hindamine	Kursusel (35 tundi) praktiseeritakse välitingimustes erinevates situatsioonides hakkamasaamist üksikisiku tasandil ja meeskonnana. Õpitakse majutuse (sh hügieenialade) rajamist ja toitlustuse korraldamist välitingimustes ning individuaal- ja allüksuse varustuse kasutamist. Harjutatakse erineval maastikul orienteerumist kompassi ja kaardiga valgel ning pimedal ajal. Praktiline esmaabi hõlmab tegevuste harjutamist simuleeritud õnnetuspaigal ning elupäästvat ja jätkuvat esmaabi. I teema: Välilaagri rajamine ja eluolu välitingimustes, sh toitlustamine, keskkonnakaitse (ühekordsed nõud vs korduvkasutatavad) jäätmekäitlus metsatingimustes. Õppetegevus Harjutatakse üksuse majutuse korraldamist välitingimustes, paiknemisala ettevalmistamist, telkide püstitamist, söögi- ja hügieenialade ettevalmistamist. Laagri ülesehitamine ning ohutusalane instruktaaz ja laagri reeglistiku tutvustamine, mis hõlmab õppealade korrashoidu ja hügieeni. Tule tegemine, ahjuvalve, lähikaitse (post, patrull, häire POS vastavalt ohu tundele), välikäimla. Laagris osalejatele tagatakse toitlustus ning õpetatakse ka välikeskkonnas ise toit valmistada näiteks Kaitseväes kasutatavate kuivtoidupakkidega. Õppekeskkond Välilaagri ala, võimaluse korral Kaitseväge või Kaitseliidu harjutusväljakutel, ala valikul pidada silmas looduslikku

keskkonda ning vahelduvat maastikku huvitava väljaõppe läbiviimiseks.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, praktilised harjutused ja nendest osavõtu hindamine.

II teema: Individuaal- ja allüksuse varustus

Õppetegevus

Vormikandmine ning vormivarustuse ja individuaalvarustuse väljastamine korraldajate poolt lisaks tutvustatakse kuidas välivormi kantakse. Teostatakse varustuse kontroll nii rühma kui individuaalne. Tutvustatakse individuaalset varustust ning kuidas erinevaid varustuselemente efektiivselt kasutada. Lisaks õpetatakse püstitava allüksuse varustuses olevat Kaitseväge telki ja muud allüksusele vajalikku. Lisaks õpitakse varustuse hooldust ja selgitatakse selle vajadust.

Õppekeskkond

Välilaagri paiknemisala, võimalusel looduslik keskkond.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, praktilised harjutused ja nendest osavõtu hindamine.

III teema: Topograafia ja liikumine maastikul

Õppetegevus

Harjutatakse erinevaid liikumise võimalusi. Õpitakse tundma, miks on asjad erinevas keskkonnas ja valguses nähtavad.

- liikumine (raja valik)
- heli ja valgus distsipliin

Õpitakse tundma ning harjutatakse erinevaid liikumisviise üksuse koosseisus ja üksikvõitlejana

ümberpaiknemise korral, kasutatakse käemärke ning harjutatakse tegevusi nende järgi.

Liikumise viiside lühitutvustus (miks vaja, eelised ja miinused)

- Järjestik, Ahelik, Malelaud

- Drill

Harjutatakse kaardi ja kompassi kasutamist vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul, oma asukoha määramist, kauguste määramist ning objektidele osutamist erineval maastikul ja erinevas valguses.

- Vahendite tutvustus

- Kaardi ja kompassi meeldetuletus

- Praktiline harjutus:

Raja pikkus vastavalt õpilaste ettevalmistusele. Rada eelnevalt kaardile joonistatud KP's sõna/täht/pilt millega pärast raja läbimist kontrollida

Õppekeskkond

Välilaagri paiknemisala, võimalusel looduslik keskkond.

Hindamine

Mitteeristav hindamine, praktilised harjutused ja nendest osavõtu hindamine.

IV teema: Esmaabi välitingimustes

Õppetegevus

Rõhksideme, žgutti, kolmnurkrätiku kasutamine. Stabiilne külgasend ja kandmis viisid.

- MK1 tutvustus

- žgutti, rõhksideme ja kolmnurk rätiku kasutamine.

- Haavatu kontroll ja üleandmine

Õpitakse tundma tegutsemist erinevate ohtude korral ja kasutama esmaseid kaitsevahendeid. Praktilised ülesanded kasutades mannekeeni.

Õppekeskkond

	Välilaagri paiknemisala, võimalusel looduslik keskkond. Hindamine Mitteeristav hindamine, praktilised harjutused ja nendest osavõtu hindamine. V teema: Laskeõpe Õppetegevus Õpitakse tundma Eesti kaitseväes kasutusel olevaid käsituli relvi. Harjutatakse automaadi käsitsemist ning erinevaid laskeasendeid. Õpitakse tundma ohutushoidu. Osaletakse praktilisel laskeharjutusel juhendaja kontrolli all. Õppekeskkond Lasketiir Hindamine Mitteeristav hindamine, laskeõppest osavõtt või mitte osavõtt ei mõjuta kogu kursuse läbimist.
--	--

Valikõppeaine „Uurimistöö alused“

1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Valikõppeainega „Uurimistöö alused“ taotletakse, et õpilane:

- 1) märkab uurimist väärivaid probleeme, sõnastab uurimistöö eesmärgi(d), uurimisküsimuse(d) ja/või hüpoteesi(d);
- 2) eesmärgistab oma tegevuse, oskab kavandada ja ellu viia uurimistöö erinevaid etappe;
- 3) oskab iseseisvalt juhendi järgi töötada;
- 4) kasutab erinevaid teabeallikaid ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot;
- 5) omab ülevaadet andmete kogumise, töötlemise ning analüüsimise meetoditest;
- 6) loob seoseid, argumenteerib ja teeb järeldusi ning kujundab oma seisukoha allikatele ja oma analüüsi tulemustele tuginedes;
- 7) esitab, analüüsib ja põhjendab oma töö tulemusi;
- 8) oskab koostada uurimistöö retsensiooni ja anda ning võtta vastu konstruktiivset tagasisidet;
- 9) analüüsib oma kogemust uurijana ning teadvustab oma tugevaid külgi ja arenguvajadusi.

2. Valikõppeaine kirjeldus

Valikõppeaine läbimisel kujuneb õpilasel esmane uurimispädevus, mis on vajalik iseseisva uurimistöö kavandamiseks ja elluviimiseks.

Selleks omandab G1 klassi õpilane õppeainet läbides algteadmised uurimistöö olemusest, meetoditest, etappidest, struktuurist, vormistamisest ja kaitsmisest ning harjutab uurimistöö erinevate etappide elluviimist.

Uurimine on eelkõige protsess ja töömeetod, mille käigus õpilane analüüsib uuritavat probleemi või valdkonda süsteemselt ja asjakohaselt struktureeritud viisil ning järgib tööd koostades teaduslikkuse põhimõtteid.

Valikõppeaine läbimisel õpib õpilane seega allikaid kriitiliselt käsitlema, oma tööd eesmärgistama ning eesmärgi saavutamiseks asjakohaseid uurimisviise kasutama. Allikatega töötades kujundab õpilane oma seisukohad usaldusväärsetele allikatele tuginedes ning hindab uue informatsiooni valguses kriitiliselt nii teiste autorite kui ka omaenda seniseid arvamusi.

Õpilane õpib eristama teaduslikku allikat mitteteaduslikust allikast ning väljendama ennast argumenteeritult ja faktidele tuginedes. Allikatega töötades õpib õpilane märkama uurimist

vajavaid probleeme ning leiab fookuse iseseisva uurimistöö läbiviimiseks gümnaasiumiõpingute jooksul.

Uurimistöö olemuse, protseduuri ja meetoditega tutvumise tulemusel õpib õpilane mõistma seoseid uurimisprobleemi, uurimisküsimuse ja uurimismeetodi vahel, sõnastama uurimisprobleemi ja uurimisküsimuse ning valima uurimisküsimuse käsitlemiseks sobiva(d) meetodi(d).

Uurimispädevuse osaks on ka oskus oma töö tulemusi tutvustada, mistõttu areneb õppeaine läbimisel ka õpilase avaliku esinemise oskus. Õpilane õpib oma tööd etteantud ajaraami sees informatiivselt esitlema ja selle üle arutlema ning konstruktiivset tagasisidet vastu võtma ja tagasisidestama ka õpingukaaslaste iseseisvaid töid. Uurimispädevuse kujunemiseks ning omandatud oskuste ja teadmiste iseseisvaks rakendamiseks on võtmetähtsusega oma kogemuse, isikliku arengu ja tehtud töö järjepidev analüüsimine ning oma tugevate külgede ja arenguvajaduste määratlemine.

3. Võimalusi lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Valikõppeaine on tihedalt seotud eesti keele, infotehnoloogia, loodusainete, matemaatika ja sotsiaالainete valdkonnaga. Esmase uurimispädevuse kujunemist toetavad muu hulgas kirjalik eneseväljendusoskus ja korrektne keelekasutus, uurimistöö läbiviimiseks vajaliku riist- ja tarkvara kasutamise oskus, matemaatika sümbolite ja esitusvahendite kasutamise oskus, infootsingu oskus ning oskus eri liiki tekste lugeda ja analüüsida. Lisaks toimub uurimispädevuse areng erinevate õpitulemuste saavutamise kaudu ka kõigis nimetatud valdkondades, mistõttu eeldab valikõppeaine eesmärgipärane õpetamine mõtestatud lõimingut kõigi asjakohaste ainevaldkondadega.

Valikõppeaine raames on võimalik käsitleda kõiki läbivaid teemasid ning toetada kõigi üldpädevuste arengut, sõltuvalt õpilastele huvipakkuvatest teemadest. Eelkõige toetatakse õppeaine raames aga ettevõtlikkuspädevuse, suhtluspädevuse, enesemääratluspädevuse ja õpipädevuse arengut, sest õppeaine fookuses on teabekeskkonna kriitiline analüüsimine, oma töö eesmärgistamine ja kavandamine ning oma seisukohtade selge ja asjakohane väljendamine. Kuna valikõppeaine toetab õpilasuurimuse läbiviimist ja valmimist, eeldab kursus selget ja läbimõeldud kohta kooli uurimistööde läbiviimise, juhendamise ja kaitsmise protsessis.

4. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Valikõppeaine kursuse maht on G1 astmes 35 tundi, õpitulemused ja õppesisu on esitatud ühe kursuse mahus.

Õppeaine jagunemine auditoorseteks tundideks, iseseisvaks tööks ja/või e-õppevormideks on määratud kooli õppekavas. Valikõppeaine toetamiseks on koolil uurimistööde läbiviimise

üksikasjaliku juhend, mida kursuse raames õpilastele tutvustatakse. Juhendis on fikseeritud uurimistöö struktuur, viitamise, vormistamise ja kaitsmise nõuded, juhendaja ja retsensendi roll ning hindamise põhimõtted. Õpilane ei pea valikõppeaine läbimise käigus viima iseseisvalt läbi terviklikku uurimistööd, kuid õppetöös luuakse õpilasele võimalused uurimistöö iseseisvaks läbiviimiseks vajalike oskuste kujunemiseks.

Õppetööd korraldades luuakse võimalusi:

- 1) iseseisvaks ja grupitööks;
- 2) erinevat tüüpi allikate otsimiseks ja analüüsimiseks;
- 3) uurimisprobleemi, uurimiseesmärgi, uurimisküsimuste ja hüpoteeside omavaheliste seoste mõistmiseks;
- 4) akadeemilise kirjutamise harjutamiseks;
- 5) ühiskondlikult aktuaalsete teemade üle arutlemiseks;
- 6) erinevate andmekogumismeetodite katsetamiseks;
- 7) konstruktiivse tagasiside andmiseks ja vastuvõtmiseks ning vastastikuseks retsenseerimiseks;
- 8) kooli uurimistööde juhendiga tutvumiseks;
- 9) oma tugevuste ja arenguvajaduste analüüsimiseks ning oma kogemuse reflekteerimiseks;
- 10) avalikuks esinemiseks ja aruteluks.

4. Füüsiline õpikeskkond

Õppekeskkond on korraldatatud nii, et see pakuks õpilastele vajalikku tuge iseseisvaks ja/või grupis töötamiseks. Esmatähtis on luua vaimne õpiruum, mis toetab õpilase õppimist ja arengut ning arusaamist teadusliku uurimistöö protsessist. Selleks luuakse õpilasele võimalusi aruteluringide, akadeemiliste diskussioonide, õppekäikude, varasemate uurimistöödega tutvumise ning pideva eneserefleksiooni ja analüüsimise kaudu. Aine õppimisel kujundatakse ja kasutatakse ka virtuaalset õppekeskkonda, sh tehakse kursuse materjalid kättesaadavaks sobivas veebikeskkonnas, juhendatakse õpilasi internetis leiduvate infoallikate, juhendite ja materjalide leidmisel ning nendega töötamisel.

Kool toetab võimaluste piires eksperimentide või katsete läbiviimist ning võimaldab õpilasele ligipääsu valikaine õppimiseks vajalikele vahenditele (sh veebikeskkonnad, tarkvara, riistvara, katsevahendid).

5. Hindamise alused

Õpilasele tutvustatakse kursuse algul, mida, millal ja mille alusel hinnatakse. Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust kirjalike, suuliste ja/või praktiliste tööde alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele.

Õpilane on hindamisel aktiivne partner, kes analüüsib ja tagasisidestab nii iseenda kui ka kaasõppijate tööd.

Valikkursus „Uurimistöö alused“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Valikained
Kursuse nimetus	Valikõppeaine „Uurimistöö alused“
Eelduskursused	puuduvad
Lõiming	Matemaatika - uurimismeetodid, statistika- uurimisandmete kogumine, töötlemine ja analüüs, (arvandmed, joonised, gaafikud ja tabelid). Informaatika - info leidmine, töö andmebaasidega, info kriitiline hindamine; ettekannete ja esitluste koostamine; uurimisandmete töötlemine ja analüüs erinevate statistiliste programmidega (Microsoft Excel), uurimistöö vormistamine arvutil jt. Emakeel- korrektne keelekasutus; sõnavara, terminoloogia; õigekiri, vormistusnõuded jm Võõrkeeled- töö võõrkeelsete info ja allikmaterjalidega. Sotsiaaalained- koostööoskused, probleemide lahendamine, arutlusoskus, kriitiline mõtlemine.
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Valikõppeaine annab algteadmised teadusliku uurimistöö olemusest, meetoditest, etappidest, struktuurist, vormistamisest ning kaitsmisest. Valikõppeaine koosneb auditoorsetest loengutest ja/või e-õppevormidest ning õpilaste iseseisvatest töödest. Kasutatakse rühmatöö ja individuaalõppevorme. Õppeperioodi vältel õpilased planeerivad neid huvitavas ainevaldkonnas uurimistööd ja teevad koostööd juhendajaga. Õpilased teevad Pärnu Koidula Gümnaasiumi uurimistöö juhendi põhjal järgmisi õpetegevusi: 1) auditoorsed loengud ja/või iseseisev töö veebipõhises õpikeskkonnas (Moodle vm) teoreetiliste algteadmiste omandamiseks; 2) individuaalne juhendamine;

	3) uurimistöö teema valik ja piiritlemine; 4) uurimistöö eesmärgi ja hüpoteesi (võimaluse korral, uurimisküsimuse sõnastamine, uurimisülesannete ja probleemi püstitamine ning meetodite valik; 5) uurimistöö tähtajalise tegevuskava koostamine; 6) iseseisev töö erinevate materjalide ja allikatega, sh elektrooniline teabeotsing ning tutvumine erialase kirjandusega; 7) infoallikate kriitiline analüüs; 8) andmekogumis-, andmetöötlus- ja analüüsimetodite tundmaõppimine ja rakendamine; 9) tabelite, skeemide ja jooniste koostamine ning analüüs; 10) uurimistöö vormistamine arvutil juhendi järgi; 11) retsensiooni ja annotatsiooni (emakeeles ja A-võõrkeeles) koostamine; 12) ettevalmistus uurimistöö avalikuks tutvustamiseks ning kaitsmiseks; 13) avalik esinemine.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Valikõppeainega „Uurimistöö alused“ taotletakse, et õpilane: 1) märkab uurimist vääriবাদ probleeme, sõnastab uurimistöö eesmärgi(d), uurimisküsimuse(d) ja/või hüpoteesi(d); 2) eesmärgistab oma tegevuse, oskab kavandada ja ellu viia uurimistöö erinevaid etappe; 3) oskab iseseisvalt juhendi järgi töötada; 4) kasutab erinevaid teabeallikaid ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot; 5) omab ülevaadet andmete kogumise, töötlemise ning analüüsimise meetoditest; 6) loob seoseid, argumenteerib ja teeb järeldusi ning kujundab oma seisukoha allikatele ja oma analüüsi tulemustele tuginedes; 7) esitab, analüüsib ja põhjendab oma töö tulemusi; 8) oskab koostada uurimistöö retsensiooni ja anda ning võtta vastu konstruktiivset tagasisidet; 9) analüüsib oma kogemust uurijana ning teadvustab oma tugevaid külgi ja arenguvajadusi.
Kursuse õppesisu	Uurimistöö olemus. Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimus. Uurimistöö eesmärgid ja tunnused. Mõistete defineerimine. Uurimistöös kasutatavad meetodid. Meetodite liigid ja valik. Valmisandmestikud ja allikad (ametlik statistika, statistilised andmebaasid, arhiivimaterjalid, varasemad uurimused, muud

	dokumendikogud). Andmekogumismeetodid (vaatlus, eksperiment, mõõtmine, intervjuu, ankeetküsitlus, uurijapäevik, hinnanguskaala jne). Valimi koostamine ja suurus, tulemuste usaldusväärsus. Andmekogumismeetodi rakendamine valimile. Isikuandmete kaitse ja uurimiseetika. Andmetöötlusmeetodid (kirjeldav statistika, korrelatsioon jne). Analüüsimetodid (võrdlemine, reastamine, analüüs, süntees, üldistamine, argumenteerimine). Seoste loomine, tulemuste analüüs ja arutelu. Andmete esitlemise viisid (loendid, tabelid, graafikud, diagrammid jt). Uurimistöö etapid. Koostöö juhendajaga. Teema valik ja piiritlemine. Töö allikatega (elektrooniline teabeotsing, allikakriitilisus ja plagieerimise vältimine). Uurimistöö kava koostamine. Uurimisküsimuse ja vajaduse korral hüpoteesi sõnastamine. Andmete ja informatsiooni (faktide) kogumine ja analüüs. Uurimistöö tulemuste tõlgendamine ja üldistamine. Uurimistöö kirjalik vormistamine. Uurimistöö struktuur. Tiitelleht. Sisukord. Sissejuhatus. Põhiosa (peatükid ja alapeatükid). Kokkuvõte. Kasutatud materjalid. Lisad. Retsensioon. Resümee (emakeeles ja A-võõrkeeles). Tabelid ja joonised. Asjakohasus, paigutus. Vormistamisnõuded. Stiil ja keel. Akadeemiline kirjastiil. Loetavus ja mõistetavus. Terviklikkus ja sidusus. Lauseehitus ja sõnavalik. Objektiivsus. Ajavormid. Loetelud. Lühendite ja numbrite kasutamine tekstis. Õigekeel. Viitamine ja vormistamine. Tsitaat ja refereering. Plagiaadi tähendus. Tekstisisene viitamine. Joonealune viitamine. Allikaloend (artikkel, raamat, õigusaktid, arhiivimaterjalid, elektroonilised allikad, dokumendid ilma isikuandmeteta jne). Allikakriitika. Kaitsmine. Kaitsmise protseduur. Töö tulemuste esitlemine. Avalik esinemine ja arutlemine. Retsenseerimine ja tagasiside. Retsensioon ja selle koostamine. Konstruktiiivse tagasiside andmine ja vastuvõtmine. Eneseanalüüs ja refleksioon.
Kursuse õpitulemused	Õpitulemused Kursuse lõpul õpilane: 1) tunneb teadusliku uurimistöö koostamise põhimõtteid; 2) sõnastab uurimisprobleemi, uuringu eesmärgi,

	uurimisküsimuse(d) ja vajaduse korral hüpoteesi(d) ning kavandab iseseisvalt uurimistöö; 3) teab peamisi andmete kogumise meetodeid; 4) katsetab erinevate uurimisküsimuste käsitlemiseks sobilikke andmete kogumise meetodeid ja tunneb põhjalikumalt vähemalt ühte meetodit; 5) leiab, kasutab ja tõlgendab kriitiliselt uurimistööks vajalikke allikaid ning analüüsib allikate asjakohasust; 6) kasutab eri tüüpi andmete töötlemiseks ja analüüsimiseks sobilikke kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid meetodeid ning esitab andmeid sobival kujul; 7) tunneb uurimistöö läbiviimiseks vajalikke ohutusnõudeid ja eetikanorme; 8) tunneb kooli uurimistööde koostamise juhendis määratletud uurimistöö vormistamise ja viitamise nõudeid; 9) tunneb akadeemilise kirjutamise eripära ning väljendab oma seisukohti argumenteeritult ja allikatele viidates; 10) arutleb oma töö teemal ning kaitseb oma töö tulemusi nii suuliselt kui kirjalikult; 11) annab konstruktiivset tagasisidet ning võtab teistelt saadud tagasisidet arvesse; 12) retsenseerib uurimistööd; 13) teab oma tugevusi ja parenduskohti uurijana.
Hindamisviis	Hindamisel lähtutakse põhimõttest, et hindamine peab toetama ja motiveerima õpilasi iseseisvale uurimisele ja enesetäiendamisele. Hindamine peab andma tagasisidet õpilaste poolt kursuse vältel omandatu kohta. Toetutakse valikõppeaine „Uurimistöö alused“ riikliku ainekava üldeesmärkidele ja vastavatele gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetele.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisa-materjalid Lingid	Veebipõhised õppematerjalid: Pärnu Koidula Gümnaasium. (2023). Uurimistöö alused (e-kursus). HARNO Moodle keskkond.

Valikõppeaine „Male“

1. Kursuse lühikirjeldus

Kursuse esimene õppeaasta keskendub male kui mõttemängu tutvustamisele ja arendab malemängu oskusi. Kursuse teise õppeaasta fookus taktikaliste oskuste õpetamine. Praktika osas oluline on osalemine mõttespordi võistlusmängudel ja muudel maakonna malevõistlustel (koolide omavahelised MV, Pärnumaa MV jne), samuti turniiridel, mida korraldatakse maleklubis veebikeskkonnas.

2. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Õpilane

- 1) tunneb püsivat huvi malemängu vastu;
- 2) analüüsib malemängu;
- 3) oskab osaleda arvutipõhises Chess School ja LICHESS.org õppeprogrammides;
- 4) tunneb maletehnikat ning taktikat;
- 5) on saanud võistluskogemuse;
- 6) on välja töötanud elementaarse avangurepertuaari.

3. Õpitulemused

Õpilane

- On saanud võistluskogemused ja parandanud oma tulemusi.
- On enda puhul täiustanud male tehnilist, taktikalist, psühholoogilist ja teoreetilist ettevalmistuse taset.

4. Õppesisu

Male algõpe

- malelaud, malendid, nende paigutus, liikumine ja võimalused
- mõisted: „tuli“, „matt“, „patiseis“, „igavene tuli“, „kahekordne tuli“, „äratõmbetuli“, „vangerdus“, „kahvel ehk topelt ähvardus“
- vigurite suhteline tugevus
- taktikalised võtted
- elementaarsed etturilõppmängud
- kuninga ründamine
- kombinatsioonid

Maleteooria põhialused:

- male lühiajalugu

- vigurite arendamine ja teised põhimõisted
- vigurite võrdlev ja suhteline väärtus
- erinevad ülekaalu liigid
- avang
- keskmängu teooria
- plaan
- lõppmäng

Maletooria:

- avanguteooria, keskmängu strateegia ja taktika, lõppmängutehnika
- taktika
- kuningarünnak
- võimaluste arvestamise tehnika

Strateegia alused:

- Vigurite erinev aktiivsus:
- „head” ja „halvad” odad
- oda on ratsust tugevam
- ratsu on odast tugevam
- eri värvi odad keskmängus
- viguri mängust väljalülitamine
- avatud ja poolavatud liinid: avatud ja poolavatu liinide kasutamine avatud ja poolavatud liinid ja kuningarünnak eelpost avatud ja poolavatud liinil
- võitlus avatud liini pärast
- tsentri probleem: tugev etturtsenter
- etturtsentri lõhkumine
- vigurid etturtsentri vastu
- viguri-etturi tsenter
- tsentri roll operatsioonide ajal tiibadel, kaksikodad:
- kaksikodad keskmängus
- kaksikodad lõppmängus
- edukas võitlus kaksikodade vastu
- nõrgad ja tugevad väljad: nõrgad väljad vastase laagris, väljade kompleksi nõrkus
- mõnedest tugevatest väljadest
- etturi paigutuse eripärad: etturinõrkused
- kaksiketturid
- vabaettur
- Võitlus jõudude ebatavalise vahekorra puhul
- lipp erinevate vigurite vastu kompensatsioon lipu eest
- kaks vankrit kolme kerge viguri vastu, kaks vigurit vankri vastu (etturitega), vanker viguri ja kahe etturi vastu, kvaliteedi ohverdamine

- vigur kolme etturi vastu, kompensatsioon viguri eest

Lõppmäng:

- etturilõppmängud
- klassikalised positsioonid etturilõppmängus, malelaua geomeetria, „õlaga tõukamine”, lõppmängud vabaetturitega mõlemal pool, läbimurre
- parem etturiseis, varutempod, kuninga aktiivsus
- üleminek etturilõppmängu kui posits ülekaalu realiseerimine

Vankrilõppmängud

- klassikalised positsioonid vankrilõppmängudes
- horisontaali valdamine
- avatud liini ärakasutamine
- vabaetturiga lõppmängud
- aktiivsusest vankrilõppmängus
- etturiseisu nõrkuste ärakasutamine
- mõningad kaitseressursid
- materiaalse ülekaalu realiseerimine
- positsioonilise ülekaalu realiseerimine

Teooria

- male kodulinnas Pärnus, Eestis, maailmas; male MM ja maleolümpia
- mõttetöö ja –pinge, närvisüsteemi üleväsimine, taastumine
- avanguteooria, keskmängu strateegia ja taktika, lõppmängutehnika
- õpetamise metoodika
- treeningmeetodid erinevate eesmärkide saavutamiseks
- võistlusmatšideks valmistumine: plaan, vastase võimaluste arvestamine
- treeningu planeerimine, individuaalplaanid, kalenderplaanid
- avanguoskuste väljaselgitamine
- teatud variantide kasutamissagedus
- originaalsete avangukäsitluste esinemine
- arengurepertuaari ja –alase eruditsiooni ulatus
- mustade ja valgetega mängimise iseloom
- avangus esinevad eksimused
- avangurepertuaari arenemise tendentsid

5. Õppetegevus

Kursuse õpe toimub auditoorselt ja veebikeskkonnas Chess School. Praktilises osas on kasutusele võetud LICHESS.ORG keskkond, kus on hästi organiseeritud õpilaste praktiliste malepositsioonide lahendamised aja peale. Kohas PUZZLES STORM <https://lichess.org/page/storm>

Seal saavad õpilased aja peale lahendada 2-käigulisi ülesandeid, mis kujutavad endast kogu õpitud mängu taktikalist baasi: formeerub visuaal ja kogemus positsiooni äratundmisel, mida õpilane saab üle kanda n-ö päris mängu.

Kasutatakse veel sama keskkonna erinevate raskusastmega ülesandeid, mis on suunatud vastase kuninga matistamisele: <https://lichess.org/practice>

Järgmise etapina saavad õpilased teha oma konto ja hakata aktiivselt mängima lichess.org maleklubis, teenides esimese 10 partiiga endale klubi reitingu. Kui see on välja selgitatud, siis on praktiline mängimine ajakontrolliga 3 ja 5 min vastastega, kes on oma reitinguga samas kategoorias, mis hoiab õpilastel motivatsiooni mängida võrdsete vastastega ja osaleda turniiridel, mis algavad selles keskkonnas iga tund.

- <https://lichess.org/swiss>
- <https://lichess.org/tournament>

6. Õppematerjalid

Veebipõhised õppematerjalid:

- Malekool. <https://school.chessok.com/Authentication/SignIn?ReturnUrl=/>. Saadaval registreeritud kasutajatele.

Õpikud ja töövihikud:

- Marvin malemetsas. 1. osa. Malekool
- Marvin malemetsas. 2. osa. Malekool
- Marvin malemetsas. Töövihik. Malekool

Valikõppeaine „Etikett“

Õppekava	Kooli õppekava
Valdkond	Vaba valikaine
Kursuse nimetus/pealkiri	Etikett
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Eesti keel, meedia, ühiskonnaõpetus, ajalugu, kunst
Õppetöö korraldus	Kursuse kestus on 35 tundi.
Õpitulemused	Kursuse läbinud õpilasel on vajalikud teadmised ja oskused: 1) suhtlemis- ja koostööoskustest; 2) ametlikest, mitteametlikest ja kombineeritud vastuvõttude ettevalmistamisest ja korraldamisest; 3) käitumisreeglitest; 4) kirjade, e-kirjade ja kutsete koostamisest; 5) riietumis- ja lauaetiketist.
Kursuse lühikirjeldus	Kursus annab õpilastele teadmised sotsiaalsetest käitumisreeglitest, suhtlemisstiilidest ja –tasanditest, tervitamis- ja tutvumiskommetest, vastuvõttude korraldamisest, netiketist, lauakommetest ning riietumisest. Õpet toetavad erinevad praktilised ülesanded ja õppekäigud.
Õppesisu ja õppetegevused	Õppesisu: • Mis on protokoll ja etikett? • Esitlemine, tutvumine ja tervitamine. • Suhtlemine ja kehakeel. • Ametlik, mitteametlik ja kombineeritud vastuvõtt. • Kohtumiste ettevalmistamine, kutsed ja teadaanded. • Visiitkaartide liigid, vormistamine, kasutamine. • Netikett ja kirjavahetus. • Kõne pidamine, intervjuu andmine. • Mood/riietumine ning enda eest hoolitsemine. • Lauaetikett. Õppetegevused: ülesannete lahendamine praktiliste tegevustena.

Hindamine	Õpilasi hinnatakse praktiliste tööde alusel. Kriteeriumideks on ülesannete täitmine vastavalt püstitatud eesmärgile, vastavus teemale, loomingulisus ning õigeaegselt esitatud tööd. Hindelised tööd: • Vastuvõtukava koostamine • Kõne kirjutamine ja ettekandmine • Kutse kirjutamine ja vormistamine • Visiitkaardi tegemine (arvutiprogrammis) • Lauaetikett (õppekäik) • Riietumisetikett (praktiline töö: kollektsioon, mida ja kus kanda (nt joonistustena)).
------------------	---